

Arkivmyndighetens svar på samråd - förvaring av allmänna handlingar

- Förvaring av allmänna handlingar hos Region Gävleborg Din Hälsocentral AB

Om en myndighets verksamhet avses bli överförd till ett enskilt organ helt eller delvis ska myndigheten i god tid samråda med arkivmyndigheten, detta i enlighet med 6 § arkivförordningen (1991:446) och Region Gävleborgs direktiv för hantering av arkiv.¹ Arkivmyndigheten ska efter initierat samråd bedöma om den föreslagna förändringen är förenlig med arkivlagstiftningen och uttala sig i ärendet.

2025-01-29 fattade regionfullmäktige beslut om att bolagisera de offentligt drivna hälsocentralerna. Det innebär att de offentliga hälsocentralerna kommer att bilda ett bolag som ägs av Region Gävleborg. Hälso- och sjukvårdsnämnden har 2025-09-17, §112, dnr HSN 2025/1171 fattat beslut om att initiera samråd med arkivmyndigheten inför att eventuellt förvara delar av hälso- och sjukvårdsnämndens arkiv hos bolaget med stöd av lag (2015:602) om överlämnande av allmänna handlingar för förvaring.

Ärendet

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning förvarar stora mängder allmänna handlingar, t.ex. patientjournaler, som enligt 3 § arkivlagen utgör myndighetens arkiv. Handlingarna finns geografiskt spridda över länet där hälso- och sjukvård bedrivs, t.ex. inom primärvården hos hälsocentralerna.

Av hälso- och sjukvårdsnämndens beslut 2025-09-17, §112 framgår att bolaget behöver ha tillgång till analoga patientjournaler och administrativa handlingar upprättade under tiden primärvård bedrevs i regionen för att kunna upprätthålla en kontinuitet i vårdkontakt med patienter. För att handlingarna, inför bolagiseringen av primärvården, ska få förvaras hos bolaget behöver regionfullmäktige fatta beslut om att handlingarna ska förvaras hos bolaget med stöd av lag (2015:602). Det framgår av 16 § samma lag.

Beslutet skulle innebära att handlingarna tillfälligt förvaras hos bolaget utan att de upphör att vara allmänna handlingar. Regionen behåller beslutanderätt över arkiven under förvaringstiden som begränsas till tio år. Efter överenskommelse mellan bolaget och arkivmyndigheten kan handlingarna överlämnas till arkivmyndigheten även innan förvaringstiden löpt ut.

Ett regionfullmäktigebeslut om förvaring av allmänna handlingar hos ett enskilt organ behöver i enlighet med 6 § andra stycket arkivförordningen föregås av

¹ Direktiv för hantering av arkiv inom Region Gävleborg samt Föreskrift om arkivvård i Region Gävleborg beslutade av regionfullmäktige 2017-06-14, § 132, dnr RS 2016/1773.

samråd med arkivmyndigheten.

Arkivmyndighetens svar på samråd

Av 3 § arkivlagen (1990:782) framgår att en myndighets arkiv bildas av de *allmänna handlingarna* från myndighetens verksamhet. Vad som är allmänna handlingar framgår av 3-4 § 2 kap. tryckfrihetsförordningen (1949:105) som är en av Sveriges grundlagar. 1 § 2 kap. TF gör gällande att till främjande av ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska var och en ha rätt att ta del av allmänna handlingar. Denna så kallade *handlingsoffentlighet* är ett av flera uttryck för *offentlighetsprincipen* som är central i den svenska rättsordningen och innebär att allmänheten har rätt till insyn i och tillgång till information om myndigheters verksamhet.²

4 § arkivlagen slår fast att myndigheterna ska svara för vården av sina arkiv. Av lagen framgår att myndigheternas arkiv är en del av det nationella kulturarvet och att myndigheternas arkiv ska bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser

1. rätten att ta del av allmänna handlingar,
2. behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, och
3. forskningens behov.

Syftet är att myndigheterna ska vårda och bevara sina arkiv för att offentlighetsprincipen, reglerad i svensk grundlag, ska kunna upprätthållas under lång tid, ibland för evigt.

Patientjournaler och flertalet övriga typer av handlingar som idag förvaras hos hälso- och sjukvårdsnämndens primärvårdsverksamheter utgör till stor del allmänna handlingar och ingår i hälso- och sjukvårdsnämndens arkiv. Patientjournalerna och flertalet övriga typer av handlingar bedöms vara av stort värde för den enskilde, förvaltningen och forskningen och ska bevaras för evigt.

Av 14 § andra stycket arkivlagen framgår att det är möjligt för myndigheter att överlämna allmänna handlingar för förvaring hos enskilda organ om det sker med stöd av lag (2015:602) om överlämnande av allmänna handlingar för förvaring. Av lag (2015:602) framgår att fullmäktige måste besluta om handlingarna får förvaras hos det enskilda organet med stöd av denna lag. Ett sådant fullmäktigebeslut behöver i enlighet med 6 § andra stycket arkivförordningen (1991:446) föregås av samråd med arkivmyndigheten.

Av lag (2015:602) framgår att för att fullmäktige ska få fatta beslut om förvaring med stöd av lag (2015:602) måste följande kriterier uppfyllas:

² Regeringskansliet, "Offentlighetsprincipen", länk hämtad 2025-05-12:
<https://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/grundlagar-och-demokratiskt-deltagande/offentlighetsprincipen/>

1. myndigheten ska läggas ned eller upphöra med en viss verksamhet,
2. den verksamhet som handlingarna hänför sig till i fortsättningen ska bedrivas av det enskilda organet,
3. det enskilda organet behöver ha tillgång till handlingarna för att kunna bedriva verksamheten,
4. någon annan överföring av uppgifterna i handlingarna inte utgör ett godtagbart alternativ till ett överlämnande med hänsyn till gällande föreskrifter och till myndighetens eller det enskilda organets verksamhet, och
5. en arkivbeskrivning och arkivförteckning finns tillgänglig för de handlingar som begärs överlämnade.

Inför förvaring med stöd av lag (2015:602) ska också förvaringstid samt former för återlämnande till Region Gävleborg regleras. Förvaringstid och former för återlämnande framgår av hälso- och sjukvårdsnämndens beslut.

Arkivmyndighetens bedömning är att samtliga krav ovan är uppfyllda.

Särskilt om sekretess

Av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår att för bolag där regionen utöver ett rättsligt bestämmande inflytande ska det som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter i tillämpliga delar också gälla handlingar hos aktiebolag.

Av 2 kap. 3 § OSL framgår att för aktiebolag där regionen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande ska sådana bolag jämsställas med myndigheter i tillämpning av OSL.

Av 25 kap. 1 § OSL framgår att hälso- och sjukvårdsnämndens patientjournaler och vårdrelaterade handlingar till stor del omfattas av sekretess.

Sekretess gäller mellan myndigheter. För att kunna överlämna hälso- och sjukvårdsnämndens handlingar till bolaget måste överlämnandet ske med stöd av en sekretessbrytande bestämmelse i OSL.

Av 25 kap. 11 § punkt 2 framgår att sekretess enligt 25 kap. 1 § inte hindrar att uppgifter lämnas från en myndighet som bedriver verksamhet som avses i 25 kap. 1 § OSL till en annan sådan myndighet i samma region.

Arkivmyndighetens bedömning är att sekretess inte utgör något hinder för beslut om överlämnande av hälso- och sjukvårdsnämndens handlingar för förvaring hos bolaget.

Särskilt om tillsyn

Region Gävleborgs arkivmyndighet har enligt 17 och 18 § lag (2015:602) om överlämnande av allmänna handlingar för förvaring ansvar för att utöva tillsyn över att både denna lag och tillhörande föreskrifter efterlevs när allmänna

handlingar har överlämnats till ett bolag för förvaring. Arkivmyndigheten har enligt 10–13 § samma lag vissa befogenheter vid tillsynen, såsom att besluta om förelägganden, att överta arkivmaterial, att få tillträde till de utrymmen där handlingarna förvaras samt att begära handräckning vid behov.

Vidare framgår av 19 § lag (2015:602) att arkivmyndigheten har rätt att ta ut avgifter för tillsynen från bolaget. Avgifterna får avse kostnader för tillsyn över att lag (2015:602) och 3-6 § arkivlagen (1990:782) följs.

Bolagets ansvar

Bolaget ansvarar för att hantera hälso- och sjukvårdsnämndens allmänna handlingar i enlighet lagkraven redovisade i 20-23 § i lag (2015:602) samt i enlighet med Region Gävleborgs direktiv och föreskrifter om arkiv.³ Det innebär bland annat att bolaget vid förvaring och hantering av de allmänna handlingarna ska se till att de lätt kan särskiljas från andra handlingar hos bolaget, till exempel bolagets egna handlingar.

Arkivmyndighetens bedömning

Arkivmyndighetens bedömning är att samtliga krav är uppfyllda och ser inga hinder för att regionfullmäktige, i enlighet med hälso- och sjukvårdsnämndens förslag, fattar beslut om att arkiven överlämnas för förvaring hos bolaget Region Gävleborg Din Hälsocentral AB med stöd av lag (2015:602) om överlämnande av allmänna handlingar för förvaring.

Bolaget ska under förvaringstiden hantera handlingarna i enlighet med lagkraven redovisade i 20-23 § i lag (2015:602) samt i enlighet med Region Gävleborgs direktiv för hantering av arkiv samt föreskrifter om arkivvård. Handlingarna ska vid förvaringstidens slut återlämnas i fullgott skick till Region Gävleborg.

³ Direktiv för hantering av arkiv inom Region Gävleborg samt Föreskrift om arkivvård i Region Gävleborg beslutade av regionfullmäktige 2017-06-14, § 132, dnr RS 2016/1773.